

"Şah dili"ndən "qartal dimdiyi" nəcən

Abşeron Milli Parkı yarımadasının flora və faunasının etibarlı "keşikçi"sidir

Ötən yaxın günlər Bakıda havaların mülayim keçməsi istər-istəməz insanın beynində sual yaradırdı: görəsən, paytaxta yaxın ərazidə bir neçə saatlıq da olsa harda dincəlmək, harda rahat nəfəs almaq olar ki, yorğunluğumuzu unuda bilək?

Abşeron Milli Parkına bələd olanların bu suala cavabı hazırdır: dənizdən gələn və bir az da bataqlıq qoxusu verən bu park dincəlmək üçün ən yaxşı seçimdir. Düz sözə nə demək olar? Bir balaca Muğan çöllərinə bənzəyən, yarımşehra örtüyü ilə diqqət çəkən və insanın iliyinə işləyən qamış səslili külək vıyılıtısında düşüncələrə dalmağın öz ləzzəti var. Abşeron Milli Parkındakı açıq məkandan görünən üfuk də insanı özünə çəkir.

Əslində, parkın ərazisində əvvəllər Abşeron yasaqlığı mövcud olub. Bu barədə viki-

pediada belə yazılıb: "Dövlət yasaqlığı Bakı Şəhər Soveti ərazisində, Abşeron yarımadasında, Şah Dilində idi. Sahəsi 800 hektar olub. Su quşlarını və Xəzər suitiləri yatağını qorumaq, həmçinin Xərə Zirə adasından buraya gətirilən ceylanların sayını artırmaq məqsədi ilə 1969-cu ildə təşkil edilmişdir".

Abşeron yarımadasının cənub-şərq qurtaracağında 783 hektarlıq sahədə yerləşən Abşeron Milli Parkı Prezident İlham Əliyevin 8 fevral 2005-ci il tarixli sərəncamı ilə yaradılıb. Əsas məqsəd ətraf mühitin mühafizəsi və ondan səmərəli istifadə edilməsi, eləcə də nəslə kəsilməkdə olan nadir flora və fauna növlərinin - Xəzər suitisini, ceylan, kəkilli dalğic, gümüşü qağayı, yaşılbaş ördək və s. canlıların qorunub saxlanması olub. Ekoturizmin inkişaf etdirilməsi, turizm və istirahət zonalarının yaradılması, ekoloji monitorinqlərin keçirilməsi və əhəlinin ekoloji cəhətdən maarif-

ləndirilməsini təmin etmək kimi məsələlərin həlli istiqamətində resallaşacaq layihələr də Abşeron Milli Parkının yaradılmasında rol oynayıb.

Elə bu yerdə Milli Parkdakı zəngin heyvanat aləmindən qısa da olsa söz açaq. Buradakı quşlardan gümüşü qağayı, fısıldayan qu quşu, qırmızıbaş qaz, bizquyruq ördək, yaşılbaş ördək, ağgöz qaraördək, kəkilli dalğic, böyük ağ vağ, qumluq cüllütü, qaşqaldaq, bataqlıq belibağlısı, dəniz çovdarcısının hər birinin öz nəğməsi, öz əhvalı var. Yaşıl budaqlar arasında ömür sürən bu quşların səsi, uçuşu - bir ayrı mənşədir. Onların eyni vaxtda səs çıxararaq sanki hansısa bir təhlükəni bir-birinə xəbər vermiş kimi anındaca uçmaları isə möcüzədir.

Parkda məməli heyvan növlərindən olan ceylan, canavar, çaqqal, çöl pişiyi, yenot, oxlu kirpi, tülkü, porsuq, dovşan, Xəzərin sularında suiti və həmçinin müxtəlif növ

balıqlar məskunlaşıb. Bu yerlərin çoxsaylı "sakin"lərindən olan Xəzər suitisini pərayaqlıların yeganə nümayəndəsidir. O, dünya okeanlarının ən kiçik suitisini kimi "Ginnesin rekordlar kitabı"na daxil edilib.

Abşeron Milli Parkına bir çox halda tanıtmaq üçün Azərbaycan xəritəsindəki "qartalın dimdiyi" də deyirlər. Amma rəvayətə görə, əvvəllər buraya yüksək mənşəli əyanlar, o cümlədən şahlar (xanlar) ova gəlmiş. Ona görə də buranı yerli əhali o vaxtlar "Şah dili" adlandıırıb.

Bu günlər Abşeron Milli Parkının 19 yaşı tamam oldu. Ötən dövrdə turizm və gəzinti məqsədi ilə parkı ziyarət edənlərin sayı xeyli artıb. Çünki parka bir dəfə gələn yenə də yolunu buradan salmaq istəyir. Bu da ondan irəli

gəlir ki, digər milli parklarımız kimi "qartal dimdiyi" də əvəzolunmaz təbiət incisidir, gözoxşayan ərazidir. İstər xarici turistlər, istərsə də yerli sakinlər bu ərazini həvəslə ziyarət edir, füsunkar görüntülərdən zövq alır, təbiətlə bir-başla təmas qururlar.

Parkın yaradılmasının 19 illiyi ilə əlaqədar burada "Gələcəyimizin 5T gündəliyi" adlı tədbir keçirilib. Tədbir marifləndirici xarakter daşıyıb. "Tullantını azalt", "Təkrar istifadə et", "Təkrar emal et", "Ting ək", "Təbiətə dost ol!" deyənlərinin birləşməsindən yaranan 5T gündəliyinin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili"ndə təşkil olunmasında məqsəd həm də iqlim dəyişikliyinə təsir göstərən antropogen amillərin azaldılmasına yönələn COP29 kimi vacib beynəlxalq tədbirin ölkəmiz-

də keçirilməsi ilə bağlıdır. Məktəblilərin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə "Təbiətə dost ol!" deyəni altında Azərbaycan Fotoqraflar Birliyinin təmsilçisi, ölkəmizin təbiət guşələrini lentə köçürən tanınmış fotoqraf Aydın Mehdiyevin fərdi fotosərgisi açılıb. "Tullantını azalt" və "Təkrar emal et" çağırışları Xəzər Universiteti Ətraf Mühit Mərkəzinin direktoru, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında İctimai Şuranın üzvü Rövşən Abbasovun təqdimatında olub. "Gələcəyimizin 5T gündəliyi" çərçivəsində "Ting ək" sloqanının təbliği isə Abşeron Milli Parkı tərəfindən "yasilgelecik.az" platforması üzərindən 19 ədəd ting əkilməsi ilə qeyd edilib.

*Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

azerbaijan-news.az